
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיונים בעברית ההשכלה - 25825

תאריך עדכון אחרון 17-05-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הלשון העברית ולשונות היהודים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 3

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פסברג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: steven.fassberg@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ד' 10:00-11:00

מורי הקורס:

פרופ סטבן פסברג

תאור כללי של הקורס:

בחינה מעמיקה של שכבות הלשון השונות בחיבוריהם של סופרי ההשכלה; תיור ההבדלים בין כתיבה יירתית לעומת תרגום לעומת הוראה.

מטרות הקורס:

לבחון בצורה ביקורתית את שכבות הלשון בחיבורים של סופרי ההשכלה מתקופות שונות, מאזורים שונים בעלי סדרי יום שונים. תשומת לב מיוחד תיוחד לחיבורים העוסקים בהוראת העברית ובמילונה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

תלמידים יבינו את המטרות המשתנות של סופרי ההשכלה ואת הרקע שממנו התפתחה העברית החדשה.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: *class readings and student lectures*

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

טקסטים לקריאה:

המאסף

הכרמל

יהודה ליב בן-זאב, ספר תלמוד לשון עברי

יוסף פרל, מגלה טמירין

אברהם מאפו, חנוך לנער

אד"ם הכהן בן-חיים לעבענזאהן, יתרון לאדם

יל"ג, אמון פדגוג

רש"י פיין, האוצר: הוצאר לשון המקרא והמשנה

חומר חובה לקריאה:

Lily Kahn, "Independent Elements in the Verbal System of Maskilic Hebrew Fiction," *Journal of Semitic Studies* 53 (2008) 233-251.

_____, "Rabbinic Elements in the Verbal System of Maskilic Hebrew Fiction 1875-1881," *Hebrew Studies* 49 (2008) 125-142.

____, *The Verbal System in Late Enlightenment Hebrew*. Leiden 2009.

____, "Biblical Grammatical Elements in the Nineteenth-Century Hasidic Hebrew Tale," *Jewish Studies, an Internet Journal* 11 (2012) 1-122.

____, "Grammatical Similarities between Nineteenth-Century Hasidic and Maskilic Hebrew Narratives," *Hebrew Studies* 53 (2012) 179-201.

____, "Grammatical Gender in the Early Modern Hasidic Hebrew Tale," *Hebrew Studies* 53 (2013) 133-165.

עזריאל שוחט, "השכלה", האנציקלופדיה העברית. כרך 15: 533-561. ירושלים / תל-אביב תשכ"ז.

____, "יחסם של משכלים ברוסיה אל הלשון העברית" בתוך ב"צ לוריא (עורך), ספר אברהם אבן-שושן, 353-361. ירושלים תשמ"ה.

חומר לקריאה נוספת:

אברהם אברונין, "הלשון בשירי יל"ג", לשוננו ג (תרצ"א) 233-250, ד (תרצ"ב) 14-31, 149-158, ה (תרצ"ג) 117-127, 243-275.

א' בן-אור, תולדות הספרות העברית החדשה. תל-אביב תשי"ט.

מ' גלבוש, לקסיקון העיתונות העברית במאות השמונה-עשרה והתשע-עשרה. ירושלים תשנ"ב.

ק' דובנוב, "התפתחות מיליות הוויתור למשפט פשוט בלשון ההשכלה", בתוך א' ממן, ש' פסברג וי' ברואר (עורכים), שערי לשון: מחקרים בלשון העברית, בארמית ובלשונות היהודים מוגשים למשה בר אשר, 86 - 95. ירושלים תשס"ח.

____, "לשון מקרא באי שומם: עיון בלשוננו של המשכיל יצחק רומש ב'כור עוי', גרסה עברית של הספר 'הרפתקאות רובינזון קרוזו', בתוך מ' בר-אשר וע' מאיר (עורכים), נטעי אילן: מחקרים בלשון העברית ובאחיותיה מוגשים לאילן אלדר, 523-541. ירושלים תשע"ד.

שלמה הרמתי, "דיבור עברי בתקופת ההשכלה", לשוננו לעם לט (תשמ"ח) 99-160.

שמואל ורסס, "על מחקר ספרות ההשכלה בימינו", מגמות וצורות בספרות ההשכלה, עמ' 356-412. ירושלים תש"ן.

____, 'הקיצה עמי': ספרות השלכה בעידן המודרניזציה. ירושלים תשס"א.

מרדכי זלקין, בעלות השחר: ההשכלה היהודית באימפריה הרוסית במאה התשע עשרה. ירושלים תש"ס.

יוסף יצחקי, "דעותיהם של סופרי ההשכלה על הלשון העברית ודרכיהם בהרחבתה וחידושה", לשוננו לד (תש"ל) 305-287; לה (תשל"א) 59-39, 154-140.

יעקב כנעני, "חדושי-לשון בתקופת-ההשכלה", לשוננו ה (תרצ"ג) 72-59.

פנחס לחובר, תולדות הספרות העברית החדשה. ארבעה כרכים. תל אביב תרפ"ט.

נחום סלושץ, קורות הספרות העברית החדשה. ורשה תרס"ה.

א' פורת, "דרכי הלכסיקוגרפיה לספרות ההשכלה", לשוננו ז (תרצ"ו) 361-356.

שמואל פיינר, מהשכלה לוחמת להשכלה משמרת: מבחר מכתבי רש"י פין. ירושלים, תשנ"ג.

____, השכלה והיסטוריה: תולדותיה של הכרת-עבר יהודית מודרנית. ירושלים תשנ"ה.

____, מהפכת הנאורות: תנועת ההשכלה היהודית במאה ה-18. ירושלים תשס"ב.

____, ישראל ברטל, עורכים. ההשכלה לגוניה. ירושלים תשס"ה.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:
אין צורך למידע נוסף